

میر عبدالواحد سادات

فراگیری درس تاریخی از شکست قرارداد ژینو :

امروز چهاردهم اپریل مصادف است به سی و دومین سال عقد قرارداد ژینو که در سال (۱۹۸۸ م) بین جمهوری اسلامی پاکستان و جمهوری دیموکراتیک افغانستان در شهر ژینو کشور سوئیس بین وزرای خارجه دو کشور در حضور سرمنشی سازمان ملل متحد امضا و وزرای خارجه امریکا و اتحادشوری بحیث تضمین کنندگان در پای ان امضا نمودند .

مذاکرات ژینو بر اساس پیشنهادات (می ۱۹۸۰ م و سپتامبر ۱۹۸۱ م) جانب افغانستان بر اساس فیصله سرمنشی سازمان ملل متحد در جون (۱۹۸۲ م) با توظیف آقای دیگو کوردویز بحیث نماینده خاص و فوق العاده مقام سرمنشی بشکل غیر مستقیم بین وزرای خارجه دو کشور آغاز یافت و بعد از هفت سال دیپلوماسی نفس گیر و طی دوازده دور مذاکرات و سفرهای متعدد نماینده ملل متحد و شخص سرمنشی ان سازمان به کشور های درگیر و منطقه در يك روز آفتابی ژینو و در حالیکه سردی فضای تالار را به مراسم جنازه تشبیه نموده اند ، منعقد گردید .

قرارداد ژینو بر اساس اجندای چهار گانه مذاکرات :

- عدم مداخله در امور جمهوری د. ا
- خروج قوای نظامی اتحادشوری
- بازگشت ابرومندانہ مهاجران افغان
- تضمین بین المللی بخاطر تطبیق موافقت نامه

در وجود چهار سند جداگانه به امضای چهار وزیر خارجه رسید و حضور هیات سازمان ملل متحد برهبری شخص سرمنشی ان سازمان مبین نقش تایید و نظارت ان میباشد .
اما درعمل چه واقع گردید ؟

به استثنای يك مورد و سند مربوط به خروج قوای نظامی اتحادشوری که دقیق در همان نه ماه معینه صورت گرفت و تا اندازه تعداد از مهاجران بکشور عودت نمودند ، دو مورد دیگر و کلیدی ترین مورد که در واقع طی سالیان متمادی بحیث عامل اساسی شناخته شده بود ، یعنی قطع مداخله خارجی در افغانستان از همان روز اول به طاق نسیان گذاشته شد و تضمین کنندگان نیز خم به ابرو نیاوردند .

اکنون سوال اساسی که بویژه بعد از عقد " معاهده قطر " مبرمیت خاص کسب دارد ، این است که :

چرا مداخله و تجاوز و در واقع جنگ اعلام ناشده پاکستان در افغانستان با تمام شدت ان دوام یافت ؟
پاسخ دقیق به این سوال در واقع :

بیان عمده ترین درس تاریخی است که ما باید بخاطر عدم تکرار و سقوط مجدد افغانستان انرا بدقت فرا بگیریم.
به ایجاز میتوان موارد اتی را بحیث عامل اساسی عدم تطبیق و سر انجام شکست قرارداد مطرح نمود :

- کرنش بیش از حد و حدود آقای گریباچف در برابر امریکا و تعجیل زیاد در عقد قرارداد ، تا انرا و بحیث یک دستاورد در سطح داخلی و بین المللی مطرح نماید.

- پیامد این کرنش و تعجیل باعث گردید که جانب امریکا و پاکستان با او بمثابه یک شکست خورده برخورد نمایند و در نتیجه حاضر به قطع مداخله نگردند .

- بر اساس دو فکتور فوق جانب اتحادشوری حاضر گردید تا همزمان با عقد قرارداد ژینو ، برخلاف تمام معیار های حقوقی و اخلاقی :

سمیتری مثبت (تناظر مثبت) را بشکل سری امضا نماید که بر حسب ان جانب امریکا ارسال سلاح و کمک را به تنظیم های جهادی ادامه داد .

بر مبنای همین قرارداد مخفی و در حالیکه هنوز امضای آقای جورج شولتز در پای قرارداد ژینو بحیث تضمین کننده ، خشک نگردیده بود ، اعلام کرد که :

" امریکا قصد ندارد کمک نظامی خود به نیرو های مقاومت را کاهش بخشد ، تسلیم دهی تا وقتی جریان دارد که شوروی به کابل اسلحه بفرستد "

و درست زمانیکه بعد از ناکامی کودتا در اتحادشوری ، وزرای خارجه امریکا و اتحادشوری (که هنوز رسماً وجود داشت) قرارداد سمیتری منفی (تناظر منفی) را در سپتامبر (۱۹۹۱ م) امضا نمودند ، دولت افغانستان و قوای مسلح را که مستقلانه از کشور دفاع میکردند ، از تمام کمکهای تسلیحاتی و لوژیستیکی محروم گردید و با لطایف الحیل زمینه سقوط افغانستان بدامن پاکستان و ایران و ... را مساعد نمودند ، در حالیکه کمک سایر کشور ها و دولت پاکستان به تنظیم های " جهادی " دوام یافت .

البته درین ارتباط انتقاد متوجه وزیر خارجه وقت و دستگاه دیپلوماسی افغانستان مطرح میگردد که چرا بموقع بمردم اطلاع رسانی نکرده اند.

بدینرو :

ای هموطن به عزا نشسته :

هوشدار و هشدار !

تا بار دیگر بخش مخفی " معاهده " قطر ، همان تراژیدی دهه نود را تکرار خواهد کرد ، زیرا :

پاکستان یکبار دیگر به اثر سیاست های کجدار و مریز امریکا و عجله " زنگی مست " (آقای ترامپ) بخاطر پیروزی در انتخابات و هوس دریافت جایزه نوبل ، دست بالا دارد و کماکان همانند جنرال ضیا الحق خواهان " حق سیادت بر افغانستان " و تحمیل رژیم دلخواه خود میباشد .

در بررسی وضع کنونی با شرایط آنوقت باید این تفاوت جدی را در نظر داشت که دران زمان حزب ، دولت و قوای مسلح قوی با کیفیت بالا و بسیار مجهز وجود داشت و توانست بیشتر از سه سال مستقلانه از کشور دفاع و بزرگترین تجاوز و تهاجم برهبری جنرالان پاکستان بر دروازه شرقی را دفع و یلان کنفدراسیون غلام اسحق خان را خنثی نماید و متأسفانه در احوال جاری و در عدم قوای نظامی امریکا و تداوم مداخله و جنگ اعلام ناشده پاکستان و دسایس بیرونی ، دوام دولت موجود زیر سوال جدی قرار دارد.

با حرمت